

paa Jernbanekontoen. Lad mig, for igjen at tage et Tal, antage, at han har ordnet dette Regulativ for Bogholderen paa den Maade, at han fører til Indtægt paa Jernbanekontoen for de af Jernbanen præsterede Transporter 80,000 Rd. Hvorledes vil nu Manden, naar Regnskabet opgjøres ved Aarets Slutning, være situeret, og hvorledes vil han dømmen om sin virkelige Fordel ved at have anlagt Jernbanen? Han vil paa den anlagte Jernbanekonto finde opført en Udgift af 60,000 Rd. og paa den anden Side af denne Konto en Indtægt af 80,000 Rd. Han vil altsaa sige: Denne Konto slutter for mig med en Gevinst af 20,000 Rd. Paa de andre Konti rundt omkring vil han finde, at der er vundet Noget ved Transportens Udførelse ved Hjælp af Jernbanen, idet denne nu er bleven billigere, end den vilde have været, naar Jernbanen ikke var traadt imellem, og det er jo givet, at dette, spredt paa mange Steder, vil udgjøre de 20,000 Rd., som jeg før talte om. Naar den samlede Burdering er 100,000 Rd. og Gevinsten 40,000 Rd., bliver Forskjellen mellem det, som er præsteret ved, at der er erlagt til Jernbanen, hvad han havde befaleet skulde opføres paa Jernbanekontoen, og det, som han ellers vilde have været nødsaget til at præstere, det, som er opført paa de forskjellige andre Konti, til sammenlagt, og det bliver i det Hele 20,000 Rd., som sammenlagt med Jernbanekontoens Gevinst giver 40,000 Rd. Men han kunde have indrettet sig anderledes, det stod jo fuldstændig til ham at indrette sin Bogføring med Hensyn til Jernbanen, som han vilde. Han kunde gjerne have sagt: Jeg vil have, at mit Regulativ for Jernbanen kun skal fastsætte Halvdelen af de Priser, som hidtil have været opførte, saaledes at altsaa Jernbanen i Stedet for at opføre 80,000 Rd. som Indtægt kun opfører 40,000 Rd., saa vil Resultatet være det, som Enhver let forudsier, at saa vil Jernbanekontoen ved Aarets Slutning møde med et Underflud af 20,000 Rd., idet den kun fik 40,000 Rd. ind til at dække 60,000 Rd., men paa den anden Side ville de andre Konti have vundet 40,000 Rd. ud over de 20,000 Rd., de vilde staa med en Gevinst af 60,000 Rd. Med andre Ord, det Resultat man vilde komme til, og som jeg haaber, man vil betragte som utvivlsomt, er, at den virkelige Opgjørelse for dette endnu bestandig fingerede Tilfælde, Opgjørelsen af Fordelen ved Jernbanen bestaar af to Ting: for det Første, af hvad der paa Jernbanekontoen selv viser sig at være enten Tab eller Gevinst, altsaa enten et minus eller et plus, og for det Andet, af alt det, der er vundet omkring paa de forskjellige Konti ved, at Jernbanen er benyttet i Stedet for de sædvanlige Transportmidler. Disse to Beløb lagte sammen vilde, hvis vi saaledes fuldstændig kunde opgjøre, hvad alle Benyttetere af Jernbanen vandt og føre det som een Sum til Indtægt, og paa den anden Side opgjøre, hvad Udgifterne til For-

rentningen af Anlægskapitalen og Driften, dragne fra, hvad Jernbanen fik ind af Benyttetere, fordi den havde præsteret Transport, give, enten det saa var Gevinst eller Tab, enten det var Plus eller Minus, — Summationen af disse to Dele vilde, siger jeg, give os den virkelige Fordel af Jernbanen, eller maaske det virkelige Tab ved Jernbanen; thi det kan lige saa godt være, at disse Beløb begge ere negative, hvad der vilde have været Tilfældet, hvis jeg f. Ex. havde holdt mig til det første Exempel, at Jernbanen havde kostet 120,000 Rd., og kun flasket en Transport, der var 100,000 Rd. værd. Det er altsaa, gjentager jeg, det Hovedresultat, som jeg troede, at man kunde komme til ad den Vej at faae Alle til at indrømme i Grunden var utvivlsomt. Et andet Spørgsmaal er, om man kan følge saadanne Raasonementer og saadanne Overvejelser og saadanne Betragtninger i det enkelte foreliggende Tilfælde, hvor Virkeligheden frembyder sig. Jeg siger, at hvis vi kunde faae alle Benyttetere af Jernbanen til at opgjøre nøjagtig, hvad den enkelte Transport stod dem i, naar den skulde udføres paa anden Maade end ved Jernbanen, dersaa traat, hvad der skulde betales Jernbanen for Transporten, tog denne Differentis for hele Aaret for alle Benytteterne, saa var dette Beløb, sammenregnet med den Udgift eller Indtægt, Jernbanen i og for sig selv havde foraaarsaget, — hvad enten den havde givet mere eller mindre, end hvad Renten af Anlægget beløb sig til — altsaa Summen af de to Spørgsmaal, det effektive Udbytte af Jernbanen, enten dette nu blev Gevinst eller Tab. Det tror jeg, man vil indrømme; men jeg vil gaa et Skridt videre. Denne Mand, som jeg jo bestandig holder paa, faar sin Jernbane til 60,000 Rd. til at præstere Transport for 100,000 Rd., og har altsaa en Gevinst af 40,000 Rd. om Aaret. Disse 40,000 Rd. anvender han paa den ene eller den anden Maade, maaske til at anlægge en Fabrik for, eller til at udvide sin Bedrift, kort sagt paa en Maade, der atter kaster en Del af sig, skaffer Liv og Virksomhed tilstede, og giver mange Folk Arbejde. Disse nye Penge skaffe nye Indtægter, foranledige nye Foretagender, ja Mandens egen Eiendom er stegen i Værdi. Vil man tænke sig en rimelig og fornuftig Burdering af hans Eiendom før og efter Jernbanens Anlæg, saa maa jo Enhver fornuftigvis sige, at efter at Jernbaneanlægene ere fuldførte, giver Eiendommen aarlig 40,000 Rd. mere. Regner man nu med 4 pCt., den sædvanlige Kapitalrente, er Eiendommens Værdi altsaa forøget med over en Million. Det er en uendelig Mængde Følger, Jernbanegevinsten drager efter sig — man kan jo ikke tænke paa utømmende at forfølge alle Konsekventerne; men det hele Indbegreb af Fordele, der flyde af Gevinsten, er det, jeg kalder det indirekte Udbytte. Det er med alle disse indi-